

Надія Джугла

викладач кафедри політології та філософії ім. Сергія Коновала,
Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна
ORCID: 0000-0002-5817-9782

Владислав Паюк

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності С 2 Політологія,
Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна

МОВНІ ПРАКТИКИ В ЕПОХУ ПОСТПРАВДИ

У сучасному інформаційному просторі, що характеризується швидким розвитком цифрових технологій, особливе місце займає явище, відоме як «епоха постправди». Це період, коли традиційне розуміння правди поступово змінюється, і істина часто стає залежною від емоційних переконань і суб'єктивних вподобань. У такий спосіб формуються нові мовні практики, що активно використовуються для маніпулювання громадською думкою та створення альтернативних реальностей [5, с. 376]. Мовні стратегії, які виникають в умовах постправди, формують нові підходи до політичної комунікації, медіапростору і соціальних взаємодій, що відображає наративи, орієнтовані на емоції, маніпуляції та створення спотвореної реальності.

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в умовах постправди, де інформація може бути як правдою, так і вигадкою, роль мови в створенні політичних і соціальних наративів набуває особливої ваги. Мова стає інструментом формування суспільної свідомості, мобілізації емоцій та переконань, а також засобом маніпуляції громадськими настроями [2, с.90]. Тому дослідження мовних практик у постправдовій епосі є важливим для розуміння того, як на рівні мови відбуваються зміни в політичних, соціальних і культурних процесах.

Об'єктом дослідження є мовні практики, які використовують в медіа та цифрових комунікаціях для створення альтернативних реальностей і маніпулювання громадською думкою в умовах постправди.

Предметом дослідження є конкретні мовні стратегії та техніки, що використовуються для маніпулювання суспільною свідомістю, створення емоційних наративів і зміни сприйняття фактів.

Метою дослідження є вивчення мовних практик в епоху постправди та їхнього впливу на політичну комунікацію, соціальні процеси та індивідуальні переконання.

Відповідно до мети сформульовано **завдання**:

- проаналізувати використання медіа мови для формування суспільних уявлень і політичних позицій;
- виявити основні мовні інструменти маніпуляції в умовах постправди.

Методи дослідження включають контент-аналіз, який використали для дослідження текстових і візуальних матеріалів, що циркулюють у медіапросторі, зокрема в новинах, соціальних мережах і блогах. Це дозволяє виявити частоту використання певних мовних стратегій і розкрити специфіку маніпуляцій. Також ми використали метод аналізу дискурсу, що дозволяє дослідити, як через мову створюються політичні та соціальні наративи, які фрейми використовуються для подачі подій, як формується сприйняття фактів і реальності. За допомогою методу кейс-стаді, ми аналізували конкретні випадки, де мовні практики постправди особливо яскраво проявляються, зокрема у політичних кампаніях, кризових комунікаціях, інформаційних війнах чи фальшивих новинах. Метод інтерв'ю та опитування допоможе зібрати дані про вплив медіа-контенту на свідомість людей, зокрема щодо того, як часто вони стикаються з маніпуляцією мовою в новинах і на соціальних платформах.

Виклад основного матеріалу. Мова в епосі постправди перестала бути лише інструментом передачі інформації, вона стала засобом маніпулювання, створення нових реальностей і емоційного впливу. Однією з основних технік, що використовуються для маніпуляцій в умовах постправди, є фреймінг. За допомогою цієї техніки медіа можуть подавати одну й ту саму подію або явище у різних контекстах, змінюючи її сприйняття в очах аудиторії. Наприклад, політичну подію можна представити як «невідворотний крок до демократії», а можна описати як «агресивне порушення прав людини» [1]. Завдяки таким змінам контексту, медіа створюють нові політичні наративи, які підтримують певну точку зору.

Іншою технікою, що використовується в епосі постправди, є тривіалізація фактів. У соціальних медіа часто зустрічаються пости чи мему, що подають складні питання в спрощеному вигляді, аби створити легкий для сприйняття контент. Це може бути як коментар до складної політичної ситуації, так і просте гасло, яке ігнорує нюанси. Тривіалізація дозволяє змістити увагу з важливих питань на поверхневі емоції або сенсаційні повідомлення.

Маніпуляція емоціями є ще одним важливим інструментом постправди. Емоційні апеляції використовуються для створення сильних реакцій, таких як страх, гнів чи співчуття. В умовах цифрових медіа емоції можуть миттєво поширюватися серед великої кількості людей, створюючи політичні або соціальні хвилі. Часто ці емоційні маніпуляції використовуються в політичних кампаніях, щоб змусити виборців голосувати під впливом емоцій, а не раціонального аналізу [3, с. 30].

Одним з найскладніших аспектів постправди є створення альтернативних фактів. Це особливо яскраво проявляється в контексті фейкових новин, коли події або факти свідомо викривляються або вигадуються. Прості маніпуляції з фактами дозволяють створити так звані «альтернативні реальності», де одні і ті самі події можуть сприйматися зовсім по-різному залежно від того, яку версію історії приймає аудиторія [4].

Висновки. Мовні практики в епоху постправди є потужним інструментом маніпуляції громадською думкою і соціальними процесами. За допомогою фреймінгу, тривіалізації фактів, маніпуляцій емоціями і створення альтернативних реальностей, медіа здатні змінювати сприйняття світу у своїй аудиторії, часто не даючи можливості для об'єктивної оцінки подій. У сучасному світі, де інформація поширюється миттєво, важливо навчити людей критично ставитися до того, що вони споживають, і розпізнавати техніки маніпуляцій. Розвиток медіаграмотності та навичок аналізу контенту є необхідними для протистояння впливу постправди на суспільство.

Список використаної літератури та джерел

1. Бунєєва К. Фейк у контексті комунікативних практик. *Гуманітарний корпус*. 2022. № 43. С. 39–42.
2. Волковський В. Доля філософії в епоху постправди: слуга короля чи клоун на агорі. *Україна модерна*. 2024. № 26. С. 88–98
3. Коркос Я. Епоха постправди у сучасному світі: витоки та причини. *Слобожанський науковий вісник. Серія: психологія*. 2023. № 1. С. 23–31
4. Barzilai S., Chinn C.A. A review of educational responses to the «post-truth» condition: four lenses on «post-truth» problems. *Educational psychologist*. 2020. Vol. 55. №. 3. P. 107–119.
5. Glăveanu V. P. Psychology in the post-truth era. *Europe's journal of psychology*. 2023. Vol. 13. №. 3. P. 375–377.